L-Università ta' Malta

MATSEC
Examinations Board

ĊES 46 Sillabu

Il-Malti bħala Lingwa Barranija

2027

Aġġornat Lulju 2024

Il-Werrej

L-Introduzzjoni 2
L-għanijiet ta' dan il-programm ta' kisbiet mit-tagħlim għal dan is-suġġett huma: 4
Il-Lista ta' Kisbiet mit-Tagħlim 5
Il-Lista tal-Aspetti tas-Suġġett 5
Id-Deskritturi tal-livell tal-Programm 5
Il-Kisbiet mit-Tagħlim u l-Kriterji tal-Assessjar 7
L-Iskema tal-Assessjar........ 20
Kandidati tal-Iskola........ 20
L-Appendiċi 21

L-Introduzzjoni

Dan is-sillabu huwa bbażat fuq il-prinċipji tal-kurrikulu msemmija fil-*Qafas tal-Kurrikulu Nazzjonali* (NCF) li ssarraf f'liġi fl-2012. Is-sillabu huwa mfassal bl-użu tal-Qafas tal-*Kisbiet mit-Tagħlim* li jidentifika l-kandidati x'għandhom ikunu jafu u x'jistgħu jilħqu sat-tmiem tal-edukazzjoni obbligatorja.

Bħala sillabu li huwa bbażat fuq il-kisbiet mit-tagħlim, dan jindirizza l-iżvilupp olistiku tal-kandidati kollha u jirrakkomanda edukazzjoni ta' kwalità għal kulħadd bħala parti minn strateġija koerenti għat-tagħlim tul il-ħajja. Dan jassigura li l-kandidati kollha jkunu jistgħu jiksbu l-ħiliet u l-attitudnijiet meħtieġa biex 'il quddiem isiru ċittadini attivi u jirnexxu fuq il-post tax-xogħol u fis-soċjetà irrispettivament mill-istatus soċjoekonomiku, kulturali, razzjali, etniku, reliġjuż u l-orjentazzjoni sesswali. Dan is-sillabu jipprovdi opportunitajiet ġusti għall-kandidati kollha sabiex jiksbu kisbiet edukattivi sat-tmiem tal-vjaġġ edukattiv tagħhom. Dan jippermettilhom li jipparteċipaw fit-tagħlim tul il-ħajja, inaqqsu r-rata għolja ta' tluq bikri mill-iskola u jassiguraw li l-kandidati kollha jiksbu l-kompetenzi ewlenin tas-seklu wieħed u għoxrin.

Dan il-programm jinkludi wkoll kisbiet ta' tagħlim relatati ma' temi kurrikulari wiesgħa, jiġifieri l-litteriżmu diġitali; id-diversità; il-kreattività u l-innovazzjoni tal-intraprenditorija; l-iżvilupp sostenibbli u t-tagħlim u l-litteriżmu kooperattiv. B'dan il-metodu l-kandidati jkunu jiksbu b'mod sħiħ il-ħiliet, l-għarfien, l-attitudnijiet u l-valuri meħtieġa biex javvanzaw fit-tagħlim, fix-xogħol, fil-ħajja u fiċ-ċittadinanza.

X'inhu s-suġġett u r-relavanza tiegħu ma' ħajjet il-kandidati?

Is-sillabu tal-Malti Bħala Lingwa Barranija jkopri u jagħti importanza ndaqs lill-erba' ħiliet ewlenin tal-lingwa jiġifieri s-smigħ, it-taħdit, il-qari u l-kitba kif ukoll aspetti oħra li jgħinu fl-integrazzjoni bħalma hija l-Letteratura li minnha nnifisha tintroduċi lill-kandidati ma' aspetti kulturali li jiltaqgħu magħhom ta' kuljum fil-pajjiż.

Fiex jikkonsisti l-istudju ta' dan is-suġġett?

Dan is-suġġett huwa mibni fuq ħdax-il kisba. Kull kisba fiha għadd ta' kriterji li jkopru l-livell 1, 2 u 3. L-assessjar tal-ħiliet, il-kisbiet u l-kriterji kollha ta' dan is-sillabu għandhom isiru fl-isfond ta' dawn it-temi:

LIVELL 1 u 2	LIVELL 2 u 3
• It-temp • Ix-xhur u l-istaġuni • L-ikel • Il-familja • L-ilbies (Il-partijiet tal-ġisem) • L-annimali • Id-dar, it-triq u l-post fejn ngħix	• It-temp • Ix-xhur u l-istaġuni • L-ikel • Il-familja • L-ilbies (Il-partijiet tal-ġisem) • L-annimali • Id-dar, it-triq u l-post fejn ngħix

• L-ivjaġġar • Postijiet familjari/turistiċi f'Malta. • Festi popolari f'Malta (Karnival, Santa Marija, Il-Milied eċċ)	• L-ivjaġġar • Postijiet ta' interess f'Malta • Fir-ristorant/fl-ajruport/il-posta eċċ • Il-passatempi/L-isport • Il-kultura Maltija (ikel, festi, drawwiet, tradizzjonijiet) • Il-Kampanja Maltija • Il-kotba, il-qari u l-librerija • Il-mezzi tat-trasport • It-teknoloġija

Dan is-sillabu huwa mibni fuq il-metodu komunikattiv li jenfasizza l-interazzjoni. Jenfasizza wkoll l-użu ta' testi awtentiċi maħsuba għal skopijiet ta' użu fil-ħajja ta' kuljum. Ma' dan is-sillabu qiegħed jingħata wkoll qafas dwar l-aspetti grammatikali skont il-livell kif jidher fl-ewwel Appendiċi. F'Appendiċi numru 2 wieħed għandu jsib gwida biex iħaddem in-numri bil-Malti skont il-livelli filwaqt li fin-numru 3 wieħed għadu jsib glossarju fuq it-termini tal-letteratura, li f'dan is-sillabu qed jaqa' taħt il-ħila tal-qari.

F'din it-tabella[1] wieħed għandu jsib eżempji ta' ġeneri li jistgħu jingħataw sabiex jintlaħqu u jiġu assessjati l-kisbiet tal-qari u s-smigħ:

• rapport u ittri • kanzunetta • riċetta u struzzjonijiet • konverżazzjoni u djalogu • programm kulturali • taħdit umoristiku • rakkont • silta letterarja • aħbarijiet • intervista

[1] L-eżempji mogħtija f'din it-tabella ma jeskludux eżempji ta' ġeneri oħra li jistgħu jintużaw.

Għall-assessjar tal-kitba għandhom jingħataw xi wħud minn dawn il-ġeneri skont kif indikat fil-kisbiet mit-tagħlim tal-kitba.

Kisba Nru 9 u 10	**Kisba Nru 9 u 11**
• nota • avviż/reklam • lista • ittra elettronika jew postali li tista' tkun formali jew informali • rapport • reċensjoni • storja • artiklu • kitba b'argumenti • kitba li tiddeskrivi	• formola • applikazzjoni • kwestjonarju • CV • kitba ta' punti • intervista • djalogu • storja • artiklu • kitba b'argumenti • kitba li tiddeskrivi

L-għanijiet ta' dan il-programm ta' kisbiet mit-tagħlim għal dan is-suġġett huma:

Fl-aħħar tal-programm, jien nista':

1. Nikkomunika tajjeb bil-Malti f'kuntesti u ma' udjenzi differenti biex inkun nista' nintegra fis-soċjetà;

2. Inħaddem l-erba' ħiliet ewlenin tal-lingwa b'mod effettiv;

3. Niffaċċja b'kunfidenza ċ-ċirkostanzi li niltaqa' magħhom f'Malta fil-ħajja ta' kuljum u d-dinja tax-xogħol;

4. Inkompli nistudja aktar 'il quddiem billi nkun ksibt il-ħiliet u l-kompetenzi meħtieġa, navvanza u nitgħallem tul il-ħajja f'Malta;

5. Napprezza aspetti kulturali, letterarji, politiċi u soċjali fost l-oħrajn, u niżviluppa ġudizzji personali għalihom li jgħinuni nintegra fis-soċjetà Maltija;

6. Inħares b'mod pożittiv lejn il-futur tiegħi sabiex nimraħ f'opportunitajiet differenti.

Il-Lista ta' Kisbiet mit-Tagħlim

Fl-aħħar tal-programm, jien nista':

Kisba 1	Nitħaddet biex nikkomunika fil-ħajja ta' kuljum.
Kisba 2	Nitħaddet biex nikseb u nagħti informazzjoni.
Kisba 3	Nitħaddet biex nagħti opinjoni u nkun kreattiv.
Kisba 4	Nisma' fil-ħajja ta' kuljum.
Kisba 5	Nisma' biex ninforma ruħi.
Kisba 6	Naqra ġeneri differenti.
Kisba 7	Naqra b'vuċi għolja.
Kisba 8	Napprezza testi letterarji.
Kisba 9	Nikteb b'Malti tajjeb u kreattiv.
Kisba 10	Nikteb biex ninqeda fil-ħajja ta' kuljum.
Kisba 11	Nikteb biex nagħti u nikseb informazzjoni.

Il-Lista tal-Aspetti tas-Suġġett

1. It-Taħdit
2. Is-Smigħ
3. Il-Qari u l-Letteratura
4. Il-Kitba

Id-Deskritturi tal-livell tal-Programm

Dan is-sillabu jistabbilixxi l-kontenut u l-metodu tal-assessjar għall-għoti taċ-Ċertifikat tal-Edukazzjoni Sekondarja fil-**MALTI BĦALA LINGWA BARRANIJA** f'Livell 1, 2 jew 3. It-tagħlim ta' dan il-programm jibda minn Settembru 2022. L-ewwel ċertifikati joħorġu fis-sena 2025.

It-tabella li jmiss tirreferi għal-livelli li l-kandidati jistgħu jiksbu meta jagħmlu l-eżamijiet taċ-ĊES. Dawn huma spjegazzjonijiet ġeneriċi li jiddeskrivu l-kumplessità u sa fejn iwassal kull livell sabiex il-kandidati jiksbu ċertifikat ta' llivell 1, 2 jew 3 fil-Malti bħala Lingwa Barranija. (L-inqas livell huwa Livell 1 u l-ogħla livell huwa Livell 3).

Livell 1 Fl-aħħar tal-programm il-kandidati jkunu kisbu għarfien, ħiliet u kompetenzi bażiċi fis-suġġett bħal ħiliet komunikattivi bażiċi u l-ħila li jsegwu istruzzjonijiet sempliċi b'għan li jitlesta l-eżerċizzju mogħti. L-eżerċizzji se jinkludu għajnuna.
Livell 2 Fl-aħħar tal-programm il-kandidati jkunu kisbu għarfien, ħiliet u kompetenzi tajbin fis-suġġett bħall-interpretazzjoni ta' informazzjoni u ideat mogħtija. Il-kandidati se jkunu żviluppaw il-ħila li jaħdmu eżerċizzji kumplessi. L-eżerċizzji se jinkludu ftit għajnuna.
Livell 3 Fl-aħħar tal-programm il-kandidati, b'mod awtonomu, se jkunu kapaċi japplikaw l-għarfien u l-ħiliet f'varjetà ta' eżerċizzji kumplessi. Il-kandidati se jħaddmu l-ħila tal-ħsieb kritiku biex janalizzaw, jevalwaw u jirriflettu fuq xogħolhom u xogħol ħaddieħor. Eżerċizzji kumplessi, li fihom il-kandidati jridu jagħtu soluzzjoni, jaf ikunu parti mill-proċess tal-assessjar.

Il-Kisbiet mit-Tagħlim u l-Kriterji tal-Assessjar

L-Aspett tas-Suġġett:	IT-TAĦDIT
Kisba mit-Tagħlim 1: Karta I u Karta II	NITĦADDET BIEX NIKKOMUNIKA FIL-ĦAJJA TA' KULJUM.

Kriterju tal-Assessjar (Livell 1)	Kriterju tal-Assessjar (Livell 2)	Kriterju tal-Assessjar (Livell 3)
1.1a Nuża espressjonijiet ta' kuljum biex insellem u/jew nirringrazzja u/jew niskuża ruħi u/jew inselli għal xi ħadd.	1.2a Inwieġeb mistoqsijiet li jsiru b'mod sempliċi.	1.3a Nipparteċipa f'diskursata dwar kuntest mogħti billi nuża frażijiet idjomatiċi**.**
1.1b Nagħti istruzzjonijiet bl-għajnuna ta' viżwal b'mhux aktar minn 4 verbi fl-imperattiv pożittiv.	1.2b Inżid istruzzjoni oħra mingħajr l-għajnuna tal-viżwal.	1.3b Nagħti twissijiet u rakkomandazzjonijiet marbuta mal-istruzzjoni fejn jista' jitħaddem l-imperattiv fin-negattiv.
1.1ċ Nagħti direzzjonijiet lil xi ħadd biex ngħinu jasal minn post għal ieħor, bl-għajnuna tal-viżwal u vokabularju.	1.2ċ Nagħti direzzjonijiet lil xi ħadd biex ngħinu jasal minn post għal ieħor, bl-għajnuna tal-viżwal.	1.3ċ Nagħti direzzjonijiet lil xi ħadd meta jistaqsini kif jasal minn post għal ieħor, bil-viżwal.
1.1d Nistaqsi u nwieġeb dwar il-ħin li jinkludu s-sigħat, u nofs, u kwart u neqsin kwart.	1.2d Nistaqsi u nwieġeb dwar il-ħin bl-użu tal-minuti kemm l-arloġġ tat-tnax-il siegħa kif ukoll tal-erbgħa u għoxrin siegħa.	1.3d Nispjega skeda bil-ħinijiet.
1.1e Nitħaddet b'għajnuna billi nuża frażijiet u sentenzi sempliċi biex nikkomunika.	1.2e Nipparteċipa b'għajnuna f'konverżazzjoni qasira wiċċ imb wiċċ.	1.3e Nipparteċipa f'konverżazzjoni wiċċ imb wiċċ fuq temi mogħtija minn qabel.

L-Aspett tas-Suġġett:	**IT-TAĦDIT**
Kisba mit-Tagħlim 2: **Karta I u Karta II**	NITĦADDET BIEX NIKSEB U NAGĦTI INFORMAZZJONI.

Kriterju tal-Assessjar (Livell 1)	Kriterju tal-Assessjar (Livell 2)	Kriterju tal-Assessjar (Livell 3)
2.1a Nuża vokabularju bażiku, frażijiet sempliċi u pronunzja li toqrob lejn dik Maltija.	2.2a Nuża vokabularju varjat, sentenzi sempliċi bi pronunzja u b'intonazzjoni addattati u qbil grammatikali bejn il-verb, in-nom u l-aġġettiv.	2.3a Nuża vokabularju xieraq, sentenzi komposti bi pronunzja u b'intonazzjoni addattati u qbil grammatikali tajjeb.
2.1b Ngħid liema affarijiet jidhru fil-viżwal.	2.2b Niddeskrivi sitwazzjoni.	2.3b Nitkellem billi nqabbel sitwazzjonijet jew affarijiet differenti.
2.1ċ Nitlob informazzjoni billi nistaqsi mistoqsijiet relevanti dwar viżwal.	2.2ċ Nitlob informazzjoni dwar kuntest mogħti billi nistaqsi mistoqsijiet relevanti.	2.3ċ Nagħti spjegazzjonijiet dettaljati u msaħħa b'eżempji.
2.1d Nagħti informazzjoni fi ftit kliem, imħejjija minn qabel dwar tema fis-sillabu.	2.2d Nagħti informazzjoni li tinkludi dettalji, imħejjija minn qabel dwar tema fis-sillabu.	2.3d Nelabora l-informazzjoni skont il-mistoqsijiet li jsiruli.

L-Aspett tas-Suġġett:	**IT-TAĦDIT**
Kisba mit-Tagħlim 3: **Karta I u Karta II**	NITĦADDET BIEX NAGĦTI OPINJONI U NKUN KREATTIV.

Kriterju tal-Assessjar (Livell 1)	Kriterju tal-Assessjar (Livell 2)	Kriterju tal-Assessjar (Livell 3)
3.1a Nagħti l-ideat tiegħi dwar suġġett li nagħżel fost dawk ippreżentati.	3.2a Nesponi l-ideat tiegħi msaħħa b'eżempji dwar suġġett li nagħżel fost dawk ippreżentati, bil-għajnuna ta' mistoqsija jew ħjiel.	3.3a Nagħti raġunijiet validi biex insostni l-ideat tiegħi.
3.1b Ngħid x'jogħġobni u ma jogħġobnix fi stampa fuq tema magħżula fost dawk ippreżentati.	3.2b Ngħid għaliex jogħġobni jew ma jogħġobnix dak li qed nara fl-istampa fuq tema li nagħżel minn dawk ippreżentati.	3.3b Nispjega l-opinjoni tiegħi fuq is-suġġett/tema tal-istampa li nagħżel minn dawk ippreżentati billi nsaħħaħ b'argumenti u/jew suġġerimenti u/jew raġunijiet.
3.1ċ Ngħaqqad rakkont b'għajnuna ta' viżwal, kliem u/jew frażijiet li jingħatawli.	3.2ċ Nagħti tmiem differenti għal rakkont li jingħatali.	3.3ċ Niżviluppa rakkont minn bidu ta' storja li jingħatali billi nirrakkontah minn perspettiva differenti.

L-Aspett tas-Suġġett:	**IS-SMIGĦ**
Kisba mit-Tagħlim 4: **Karta I u Karta II**	NISMA' FIL-ĦAJJA TA' KULJUM.

Kriterju tal-Assessjar (Livell 1)	Kriterju tal-Assessjar (Livell 2)	Kriterju tal-Assessjar (Livell 3)
4.1a Nidentifika bil-kitba tislimiet komuni li smajt. *Eż. bonġu, saħħa, grazzi, għandi pjaċir, tant ieħor , il-lejl it-tajjeb, lilek ukoll.*	4.2a Nagħżel l-ispjega addattata għall-espressjonijiet komuni/idjomatiċi li nisma'.	4.3a Nagħżel l-ispjega addattata għall-espressjonijiet u l-lingwaġġ figurattiv skont dak li nisma'.
4.1b Nidentifika liema struzzjonijiet smajt.	4.2b Nidentifika twissijiet u/jew pariri li nisma'.	4.3b Nidentifika l-ordni kronoloġika ta' struzzjonijiet u jew twissijiet u/jew pariri wara li nismagħhom.
4.1ċ Nagħżel in-numri li nisma' minn dawn: waħdiet u/jew għaxriet u/jew mijiet u/jew eluf li juru prezzijiet u dati (ġranet u xhur).	4.2ċ Nagħżel in-numri minn silta li nisma' minn dawn: il-waħdiet sal-għaxriet u/jew sal-mijiet u/jew sal-eluf biex nuri kwantità, prezzijiet, temperaturi u dati. Eż. 125, 1976, 102 Ewro.	4.3ċ Nagħżel numri li nisma': numri ordinali, il-wieħed sal-mija, il-wieħed sal-eluf, il-plural magħdud minn 2-10, u minn 11-19. Eż. 101 – mitt kelb u wieħed, 1001 – elf siġra u waħda, 5 bananiet, 11-il mejda, eċċ
4.1d Insegwi djalogu/diskussjoni billi nagħraf il-punti ewlenin.	4.2d Insegwi djalogu/diskussjoni billi nagħraf il-punti sekondarji.	4.3d Nifforma opinjoni dwar djalogu/diskussjoni li nisma'.
4.1e Inwieġeb mistoqsijiet referenzjali u sempliċi skont dak li nisma'.	4.2e Inwieġeb mistoqsijiet inferenzjali skont dak li nisma'.	4.3e Inwieġeb tipi differenti ta' mistoqsijiet skont dak li nisma'.

L-Aspett tas-Suġġett:	**IS-SMIGĦ**
Kisba mit-Tagħlim 5: **Karta I u Karta II**	NISMA’ BIEX NINFORMA RUĦI.

Kriterju tal-Assessjar (Livell 1)	**Kriterju tal-Assessjar (Livell 2)**	**Kriterju tal-Assessjar (Livell 3)**
5.1a Nidentifika s-suġġett tas-silta li smajt b’għajnuna.	5.2a Nidentifika informazzjoni relevanti mis-silta li smajt.	5.3a Nidentifika l-argumenti favur u kontra xi suġġett f’silta li smajt.
5.1b Nislet id-dettalji minn dak li smajt.	5.2b Nikkategorizza d-dettalji importanti tas-silta li smajt.	5.3b Nitlob aktar dettall dwar dak li smajt.
5.1ċ Insegwi kliem/frażijiet li jintqal b’mod ċar.	5.2ċ Insegwi taħdit sempliċi li jintqal b’mod ċar.	5.3ċ Insegwi taħdit li jintqal b’mod mexxej u ċar.

L-Aspett tas-Suġġett:	**IL-QARI U L-LETTERATURA**
Kisba mit-Tagħlim 6: **Karta I u Karta II**	NAQRA ĠENERI DIFFERENTI.

Kriterju tal-Assessjar (Livell 1)	Kriterju tal-Assessjar (Livell 2)	Kriterju tal-Assessjar (Livell 3)
6.1a Nidentifika l-idea ġenerali ta' silta sempliċi.	6.2a Inwieġeb mistoqsijiet referenzjali.	6.3a Inwieġeb mistoqsijiet inferenzjali dwar is-silta.
6.1b Nagħraf test hux reali jew fittizju.	6.2b Niddistingwi bejn fatt u opinjoni f'test sempliċi.	6.3b Niddistingwi bejn fatt u opinjoni billi nsaħħaħ b'evidenza.
6.1ċ Nagħraf ir-relazzjoni bejn test u stampa.	6.2ċ Nikkummenta dwar ir-relazzjoni bejn test u stampa.	6.3ċ Nispjega r-relazzjoni bejn partijiet mit-test u l-viżwal/viżwal grafiku.
6.1d Inqabbel in-numri kardinali (tip B) miż-0 sal-20 miktuba mal-figuri.	6.2d Inwieġeb mistoqsijiet dwar n-numri kardinali (tip B) minn 21 sal-eluf ; numri kardinali (tip A) li jistgħu jkunu minn 1 sa 20 u bil-plural magħdud (minn 2 sa 10); numri ordinali minn 1 sa 20 bl-artiklu u bin-nom warajh.	6.3d Inwieġeb mistoqsijiet dwar numri kardinali (tip B) li jinkludu l-eluf. *Eż: dati, prezzijiet, eċċ.*
6.1e Nagħżel it-tifsira t-tajba ta' kliem mogħti mis-silta skont il-kuntest li qrajt.	6.2e Nagħti t-tifsira ta' kliem/frażi mogħtija mis-silta skont il-kuntest li qrajt.	6.3e Nagħti kelma sinonima u/jew frażi li tfisser l-istess bħal għal kliem mogħti mis-silta skont il-kuntest li qrajt.
6.1f Nidentifika kliem ċavetta mis-silta.	6.2f Nidentifika s-sentenza/i ċavetta tas-silta.	6.3f Nidentifika taqsira waħda minn tlieta li l-aktar tirrifletti l-kontenut tas-silta mogħtija.

Kriterju tal-Assessjar (Livell 1)	Kriterju tal-Assessjar (Livell 2)	Kriterju tal-Assessjar (Livell 3)
6.1ġ Nuri x'għoġobni jew m'għoġobnix fil-kitba.	6.2ġ Nuri l-fehmiet tiegħi fuq testi li naqra.	6.3ġ Nagħti kummenti u opinjoni personali fuq test li naqra u ngħid għaliex.

L-Aspett tas-Suġġett:	**IL-QARI U L-LETTERATURA**
Kisba mit-Tagħlim 7: **Karta I u Karta II**	NAQRA B'VUĊI GĦOLJA.

Kriterju tal-Assessjar (Livell 1)	Kriterju tal-Assessjar (Livell 2)	Kriterju tal-Assessjar (Livell 3)
7.1a Naqra skont ir-regoli fonetiċi.	7.2a Naqra skont ir-regoli fonetiċi u b'intonazzjoni xierqa.	7.3a Naqra skont ir-regoli fonetiċi u b'intonazzjoni xierqa, kif ukoll skont it-ton tas-silta b'attenzjoni għall-punteġġjatura b'pass mexxej.
7.1b Nispelli lista ta' 10 kelmiet billi nagħti l-isem tal-ittri f'kull kelma u naqra l-kelma.	7.2b Naqra b'vuċi għolja sentenzi marbutin ma' tema li flimkien jammontaw għal madwar 50 kelma.	7.3b Naqra paragrafu b'vuċi għolja silta ta' madwar 70 kelma.
7.1ċ Naqra n-numri kardinali (tip B) miż-0 sal-20.	7.2ċ Naqra sentenzi li jinkludu n-numri kardinali (tip B) minn 21 sal-eluf.	7.3ċ Naqra silta li tinkludi 10 numri kardinali (tip B) li jinkludu l-eluf. *Eż: dati, prezzijiet, eċċ.*
	7.2d Naqra sentenzi li jinkludu 5 numri kardinali (tip A) li jistgħu jkunu minn 1 sa 20 u bil-plural magħdud (minn 2 sa 10).	
	7.2e Naqra sentenzi li jinkludu 5 numri ordinali minn 1 sa 20 bl-artiklu u bin-nom warajh.	

L-Aspett tas-Suġġett:	**IL-QARI U L-LETTERATURA**
Kisba mit-Tagħlim 8: **Karta II**	NAPPREZZA TESTI LETTERARJI.

Kriterju tal-Assessjar (Livell 1)	Kriterju tal-Assessjar (Livell 2)	Kriterju tal-Assessjar (Livell 3)
8.1a Nidentifika t-tema f'test letterarju. *Eż: ambjent, imħabba, żmien tal-ħajja, eċċ.*	8.2a Nidentifika t-ton/il-burdata tal-kittieb. *Eż: rabja, ferħ, diżappunt, nostalġija, eċċ.*	
	8.2b Nagħraf l-għodod letterarji.	8.3b Nevalwa t-tħaddim tal-għodod letterarji.
	8.2ċ Nagħraf il-forma tat-test.	8.3ċ Nagħraf ir-rabta bejn il-forma u l-kontenut.
8.1d Nesprimi x'ħassejt wara li qrajt jew smajt test letterarju. *Eż: sens ta' gost, dwejjaq, riflessjoni, eċċ.*	8.2d Nagħti raġunijiet għall-emozzjonijiet tiegħi wara li qrajt jew smajt test letterarju.	8.3d Ninterpreta l-idea ġenerali tat-test.
8.1e Nidentifika min huma l-karattri prinċipali u sekondarji f'test letterarju.	8.2e Nelabora dwar il-karattru/i f'test letterarju.	8.3e Nassoċja ruħi mal-karattri bi spjegazzjoni.
	8.2f Nagħraf iż-żmien u l-ambjent ta' test letterarju.	8.3f Nelabora dwar l-ambjent u ż-żmien ta' test letterarju b'eżempji mit-test.

L-Aspett tas-Suġġett:	**IL-KITBA**
Kisba mit-Tagħlim 9: **Karta I u Karta II**	NIKTEB B'MALTI TAJJEB U KREATTIV.

Kriterju tal-Assessjar (Livell 1)	Kriterju tal-Assessjar (Livell 2)	Kriterju tal-Assessjar (Livell 3)
9.1a Nikteb sentenzi sempliċi skont tema mogħtija.	9.2a Nikteb sentenzi f'paragrafu skont tema mogħtija.	9.3a Nikteb paragrafi li jorbtu flimkien.
9.1b Nikteb b'vokabularju bażiku bi ftit ripetizzjonijiet.	9.2b Nikteb b'vokabularju varjat.	9.3b Nikteb b'vokabularju varjat u jixraq mal-kuntest.
9.1ċ Nikteb sentenzi bi struttura sintattika bażika.	9.2ċ Nikteb test sempliċi b'sentenzi komposti. *Eż. bl-għajnuna ta' konġunzjonijiet.*	9.3ċ Nikteb test b'sentenzi bi strutturi sintattiċi differenti marbutin flimkien skont tema.
9.1d Nuża l-punteġġjatura bażika.	9.2d Nuża l-punteġġjatura kif meħtieġ.	
9.1e Nuża strutturi grammatikali bażiċi.	9.2e Nuża strutturi grammatikali ġeneralment b'mod korrett.	9.3e Nuża strutturi grammatikali kumplessi ġeneralment b'mod korrett.
9.1f Inħaddem aspetti ortografiċi bażiċi.	9.2f Inħaddem aspetti ortografiċi b'xi nuqqasijiet.	9.3f Inħaddem aspetti ortografiċi ġeneralment b'mod korrett.
9.1ġ Nikteb b'ideat sempliċi bi ftit rabta mas-suġġett.	9.2ġ Niżviluppa ideat b'rabta mas-suġġett mingħajr ripetizzjonijiet.	9.3ġ Niżviluppa ideat varjati b'rabta mas-suġġett.

9.1g Nikteb b'sekwenza ġenerali fil-binja tal-ħsieb.	9.2g Nikteb b'sekwenza lineari u dettaljata fil-binja tal-ħsieb.	9.3g Nikteb b'sekwenza u koerenza fl-ideat.

L-Aspett tas-Suġġett:	**IL-KITBA**
Kisba mit-Tagħlim 10: **Karta II**	NIKTEB BIEX NINQEDA FIL-ĦAJJA TA' KULJUM.

Kriterju tal-Assessjar (Livell 1)	Kriterju tal-Assessjar (Livell 2)	Kriterju tal-Assessjar (Livell 3)
10.1a Nikteb nota b'għajnuna.	10.2a Nikteb nota.	
10.1b Nikteb avviż/reklam b'għajnuniet.	10.2b Nikteb avviż/reklam.	
10.1ċ Nikteb lista.	10.2ċ Nikteb rendikont tax-xogħol li għamilt msaħħa b'kummenti.	
	10.2d Nikteb ittra elettronika/postali formali/informali b'għajnuniet.	10.3d Nikteb ittra postali/elettronika formali/informali.
	10.2e Nikteb rapport b'għajnuniet.	10.3e Nikteb rapport.
10.1f Nikteb reċensjoni billi nkompli nimla l-vojt.	10.2f Nikteb reċensjoni b'għajnuniet.	10.3f Nikteb reċensjoni.

L-Aspett tas-Suġġett:	**IL-KITBA**
Kisba mit-Tagħlim 11: **Karta I u Karta II**	NIKTEB BIEX NAGĦTI U NIKSEB INFORMAZZJONI

Kriterju tal-Assessjar (Livell 1)	Kriterju tal-Assessjar (Livell 2)	Kriterju tal-Assessjar (Livell 3)
11.1a Nimla formolarju sempliċi bid-dettalji personali.	11.2a Nimla formolarju bid-dettalji u r-raġunijiet meħtieġa.	11.3a Nimla formolarju bi tweġibiet dettaljati għal mistoqsijiet miftuħa.
11.1b Nikteb il-punti bażiċi f'lista.	11.2b Nikteb il-punti b'mod iddettaljat f'paragrafu.	11.3b Niżviluppa l-punti f'kitba kontinwa.
11.1ċ Nikteb mistoqsijiet sempliċi.	11.2ċ Nikteb mistoqsijiet impenjattivi.	11.3ċ Nikteb mistoqsijiet u tweġibiet għalihom.

L-Iskema tal-Assessjar

Kandidati tal-Iskola

L-assessjar jikkonsisti minn żewġ karti: L-Ewwel Karta u t-Tieni Karta. L-Ewwel Karta tikkonsisti minn assessjar ibbażat fl-iskola mhux moderat. Dan ix-xogħol għandu jiġi ssettjat u assessjat mill-iskola. It-Tieni Karta tikkonsisti f'karta li ssir fl-aħħar sena tas-sekondarja.

School Based Assessment (SBA): huwa kwalunkwe tip ta' assessjar issettjat mill-iskola magħmul skont is-sillabu taċ-ĊES li se jkun qed jirrefletti l-livell finali milħuq fis-suġġett.

Il-Karta Controlled: hija eżami bil-kitba ta' sagħtejn u oral ta' għaxar minuti issettajt fl-aħħar tal-programm u varjat fuq żewġ livelli:

a. Livelli 1 u 2;
b. Livelli 2 u 3.

Il-kandidati jridu jissodisfaw lill-eżaminaturi fl-Ewwel u fit-Tieni Karta sabiex jiksbu livell ogħla minn 1.

L-Ewwel Karta – School-Based Assessment: (30% tal-marka totali)

L-SBA se jiġi mmarkat minn 100 marka kull sena (9, 10 u 11). L-assessjar għal kull sena se jkopri 10% tal-marka globali u l-iskola se tagħti l-marka lill-MATSEC fl-aħħar sena tas-sekondarja. Għaldaqstant, il-marka ta' kull sena se tkun qed tikkontribwixxi għall-marka finali tal-SBA. L-SBA jrid jirrifletti is-sillabu tal-MATSEC fid-9 sena, l-10 sena u 11-il sena.

L-SBA jista' jinqasam f'żewġ kategoriji:

- L-SBA fil-Livell 1-2 irid ikopri l-kriterji tal-assessjar minn dawn iż-żewġ livelli. Huwa ssuġġerit li l-kriterji tal-assessjar ikunu ta' 40% f'Livell 1 u ta' 60% f'Livell 2;
- L-SBA fil-Livell 1-2-3 irid ikopri l-kriterji tal-assessjar minn dawn it-tliet livelli. Huwa ssuġġerit li l-kriterji tal-assessjar ikunu ta' 30% f'Livell 1 u 2 u ta' 40% f'Livell 3;
- Il-marka tal-SBA ppreżentata f'Livell 1-2 għall-kwalifika f'Livell 2-3 se tkun ikkalkulata minn 60% tal-marka oriġinali. Il-marka tibqa' kif inhi f'kwalunkwe każ ieħor.

It-Tieni Karta – Il-Karta Controlled (70% tal-marka totali)

L-Eżami (100 marka; sagħtejn)

Il-Karta Controlled se:

- tkopri l-kisibiet kollha anke dawk li mhumiex indikati li se jiġu assessjati fl-SBA;
- immarkata minn 100.
- magħmul minn eżami bil-kitba ta' sagħtejn. It-taħdit mhux inkluż f'dawn is-sagħtejn imma se jsir f'sessjoni għalih ta' 10 minuti; imħejji fl-aħħar tal-programm u varjat bejn żewġ livelli:

a. LIVELL 1 sa 2;
b. LIVELL 2 sa 3.

Noti dwar l-istruttura tal-Karta Controlled f'kull livell (LIVELL 1-2, LIVELL 2-3).

Il-ħila	%	Il-ħin	Il-marki minn 100	Il-kontenut
It-Taħdit	15%	10 minuti	15	**Eżerċizzju skont kriterji kisbiet 1, 2 u 3**
Is-Smigħ	15%	20 minuta	15	**Silta u eżerċizzju skont kisbiet 4 u 5**
Il-Qari	15%	30 minuta	25	**Silta għall-qari skont kriterji tal-kisba 6**
Il-Kitba Kreattiva	15%	35 minuta	25	**Kitba waħda twila skont kriterji tal-kisba 9 u 11**
Il-Kitba Funzjonali	5%	15-il minuta	10	**Kitba waħda qasira skont kriterji tal-kisba 9 u 10**
Il-Letteratura	5%	20 minuta	10	**Silta waħda li tista' tkun proża jew poeżija skont kisba 8**
	70%	**130 minuta**	**100**	

Kandidati Privati

Il-Kandidati Privati mhumiex mistennija jagħmlu l-SBA bħall-Kandidati tal-Iskola. Il-Kandidati Privati għandhom jagħmlu Karta Controlled (30%) oħra minflok l-SBA. Il-Kandidati Privati se jiġu assessjati permezz ta' **ŻEWĠ** Karti Controlled, it-tieni waħda tkun dik komuni ma' tal-Kandidati tal-Iskola. L-Ewwel Karta tal-Kandidati Privati se tkun eżami bi tliet Livelli 1, 2 u 3 kif indikat mis-sillabu tal-MATSEC. L-assessjar se jkun ibbażat fuq il-kisbiet indikati fis-sillabu għall-SBA. Il-kisbiet u l-kriterji tal-assessjar jiffukaw fuq il-ħiliet li se jiġu assessjati b'mistoqsiijiet permezz tal-kitba b'għan li juru l-fehim tal-kandidati.

Noti dwar l-istruttura tal-Karta Controlled livell 1-2-3

Il-ħila	%	Il-ħin	Il-marki minn 100
It-Taħdit	12%	10 minuti + 10 minuti ta' preparazzjoni	40
Is-Smigħ	10%	30 minuta	33
Il-Qari	3%	20 minuta	10
Il-Kitba Kreattiva	5%	60 minuta	17
	30%	**120 minuta**	**100**

L-Appendiċi

Appendiċi Numru 1: Il-Grammatika (morfoloġija u sintassi)

It-topiks tal-grammatika għandhom jiġu mħaddma skont it-topiks fil-kisbiet u l-enfasi għandha tkun fuq l-aspett komunikattiv.

LIVELL 1

- Il-pronomi personali
- Il-pronom personali f'sentenza kopulari (eż. Jien tifla, Hu tabib)
- Is-sentenzi kopulari (eż, Pawlu tabib, It-tfal morda)
- Il-pronomi dimostrattivi (din, dan, dawn, dik, dak, dawk)
- Il-pronomi interrogattivi (Min, Fejn, Xi, X', Fi, X'ħin, Liema)
- L-artiklu – ma' nomi skont it-temi fis-sillabi
- L-għadd tan-nom singular u plural
- Il-kostruzzjoni 'nom + aġġettiv' (qbil fil-ġens M/F) (skont it-temi)
- L-imperfett ta' verbi (skont it-temi)
- Il-futur (se + imperfett)
- Il-kostruzzjoni 'qed + imperfett'
- Il-verb fl-Imperattiv skont it-temi
- Il-morfemi fissi: Jogħġobni, jisimni, kunjomi, għandi, tiegħi (fil-persuni kollha)
- Il-konġunzjonijiet: u, imma
- Il-prepożizzjonijiet: lil, ta', ma'
- Il-prepożizzjonijiet (ta', ma', sa) magħqudin mal-artiklu – qamrin u xemxin (eż. tal-, mal-, tas-, mas-)
- Il-prepożizzjonijiet, eż. Quddiem, wara, taħt, fuq, ħdejn, maġenb, faċċata, bejn.

LIVELL 2

- Il-verbi fil-perfett (skont it-temi)
- Il-mamma tal-verb (tiftix fid-dizzjunarju)
- Il-verb fl-imperattiv (skont it-temi)
- Żewġ verbi fl-imperfett, eż. Inħobb nilgħab, noqgħod niekol,
- In-negattiv fil-kostruzzjoni 'ma + imperfett + x' (eż. ma norqodx)
- In-negattiv bl-użu ta' 'mhux' (eż. mhux hekk, mhux iswed)
- In-negattiv tal-pronomi personali
- Il-prepożizzjonijiet, eż. quddiem, wara, taħt, fuq, ħdejn, maġenb, faċċata, bejn

- L-artiklu mal-prepożizzjonijiet (sal-, ġol-, fil-, bil-, mill-)
- Il-pronomi mehmużin mal-prepożizzjonijiet, eż. fih, fuqu, (mal-persuni kollha)
- Il-pronomi meħmużin man-nomi, eż. rasi, saqajja, ħwejġi, ziti
- Il-pronomi interrogattivi (Meta? Kemm? Kif? Minn fejn? Min ġie? Għaliex? Trid?)
- L-għadd tan-nom li jinkludi l-għadd imtenni (skont it-temi)
- Il-komparattiv u s-superlattiv
- Il-verbi 'kien' u 'kellu'

LIVELL 3

- Il-komparattiv u s-superlattiv
- L-avverbji
- Il-pronomi riflessivi
- Is-suffissi pronominali bl-oġġett indirett (eż. ħadhielu, ħaslithomlu)
- Il-verbi fil-kostruzzjoni perfett + imperfett (eż. kont immur, morna niġru)
- Il-partiċipju passiv
- Il-partiċipju attiv
- Is-sentenza subordinata bl-użu ta' li, biex, ħalli, (eż. Il-kelb **li** rajt kien mejjet)

L-Ortografija u l-Pronunzja

LIVELL 1

- Il-kitba tal-ittri kollha tal-alfabett, il-ħoss u l-isem tagħhom

LIVELL 2

- Il-mudelli tal-verbi bl-'għ'
- Il-prepożizzjonijiet mal-artiklu: lil/lill-/lil-; għal/ għall-/għal-
- Il-ħoss tal-'għ' mal-'h', eż. refagħha, jismagħha
- Il-ħoss tal-'h' u l-'għ' fi tmiem il-kelma, eż. qrah, qlugħ

LIVELL 3

- Il-Punteġġjatura

Appendiċi Numru 2: In-Numri bil-Malti

	LIVELL 1	LIVELL 2	LIVELL 3
Is-Smigħ	Nimmarka f'lista ta' 5 frażijiet in-numri kardinali li nisma' (in-numri jinqraw wieħed wieħed miż-0 sal-20).	Nikteb in-numri kardinali f'figuri li nisma' minn 1 sal-eluf – lista ta' 10 sentenzi kumplessi li jinkludu vojt fejn irid jinkiteb in-numru (jirreferu għal karozzi tal-linja, etajiet, numri tat-telefown).	Nikteb in-numri f'figuri li juru kwantitajiet li nisma', minn 1 sal-eluf, f'lista' ta' 20 eżempju (jirreferu għal qisien, daqsijiet, piżijiet, prezzijiet).
It-Taħdit			
Il-Qari	Naqra n-numri kardinali (tip B) miż-0 sal-20.	Naqra n-numri kardinali (tip B) minn 21 sal-eluf.	Naqra lista ta' 10 numri kardinali (tip B) li jinkludu l-eluf. (dati, prezzijiet, eċċ)
		Naqra 5 numri kardinali (tip A) li jistgħu jkunu minn 1 sa 20 u bil-plural magħdud (minn 2 sa 10).	
		Naqra 5 numri ordinali minn 1 sa 20 bl-artiklu u bin-nom warajh.	
Il-Kitba			

Fil-lista tas-sillabu nagħtu eżempji bl-artiklu u n-nom wara, eż. għandi seba' snin (P); għandi ħamsa u għoxrin sena (S); għandi tnax-il sena (S); għandi mitt kelb (S); għandi ħames mija minnhom (P); il-ħames wieħed/waħda; it-tnax-il wieħed/waħda; il-ħamsa u tletin wieħed/waħda;

Erba' bananiet (plural magħdud/determinat); seba' tuffiħat

Tabella bin-Numri

In-Numri Kardinali		**In-Numri Ordinali**
Tip A	**Tip B**	
Wieħed/waħda	Wieħed	L-ewwel
Żewġ/ġiex	Tnejn	It-tieni
Tliet	Tlieta	It-tielet
Għaxar	Erbgħa	Ir-raba’
Tnax-il	Ħamsa	Il-ħames
Dsatax-il	Sitta	Is-sitta (is-sitt wieħed/waħda)
Mitt kelb u wieħed	Sebgħa	Is-sebgħa
Mija u żewġt iklieb	Tmienja	It-tmienja (it-tmien wieħed/waħda)
Mija u ħamest iqtates	Disgħa	Id-disgħa
	Għaxra	L-għaxar wieħed/waħda
	Ħdax	Il-ħdax-il wieħed/waħda
	Tnax	It-tnejn u għoxrin wieħed/waħda
	Tlettax	Il-ħames mitt wieħed
	Erbatax	
	Ħmistax	
	Sittax	
	Sbatax	
	Tmintax	
	Dsatax	
	Għoxrin	
	Wieħed u għoxrin	
	Mija u ħamsa	

(Referenza: Borg, A. & Azzopardi-Alexander, M. (1997) Maltese. London: Routledge)

Appendiċi Nru 3

Kisba mit-tagħlim: Napprezza testi letterarji

Tabella tal-għodod letterarji

TERMINU LETTERARJU	LIVELL 1	LIVELL 2	LIVELL 3
Kliem li jirrima: ġeneralment jinstab fl-aħħar tal-vers bħal snin/ħażin; ġlied/inkwiet.	✓	✓	✓
Vers/Versi: il-linji ta' kliem li jagħmlu l-poeżija.	✓	✓	✓
Strofa/Strofi: ġabra ta' versi flimkien li jagħmlu poeżija.	✓	✓	✓
Onomatopea: kliem li bosta drabi jkollu l-istess sillaba ripetuta u jintuża biex bil-kelma stess twassal il-ħoss bħal ċapċap, keskes, paqpaq, pespes.	✓	✓	✓
Alliterazzjoni: meta xi kliem ikun ħdejn xulxin u jkollu l-istess konsonanti/vokali fih bħal ġnien b'ġilju u ġiżimin.	✓	✓	✓
Tixbiha forma ta' similtudini: fejn isir tqabbil ta' żewġ affarijiet billi jintużaw bħal, qisu, daqs, pereżempju ħafif daqs berqa, twil qisu sur.		✓	✓
Tixbiha forma ta' personifikazzjoni: fejn affarijiet li mhumiex bnedmin iġibu ruħhom qishom nies bħal ix-xemx tidħak, il-weraq jgħajjat.		✓	✓
It-ton u l-burdata: meta jkun hemm ħafna kliem u frażijiet li juru ferħ, niket, dwejjaq, ċajtier u l-bqija.		✓	✓
Tixbiha forma ta' metafora sempliċi: meta jsir tqabbil bejn żewġ affarijiet b'mod dirett bla ma jkun hemm użu ta' kliem bħal qisu, daqs, bħal: il-ħajja warda, is-suldat iljun feroċi, il-baħar żejt.			✓
Ir-ripetizzjoni: meta kelma jew frażi tkun ripetuta għal xi skop bħal biex issir enfasi, tiġbed l-attenzjoni, tfakkar.			✓
L-indirizz poetiku dirett (l-apostrofi): bl-użu ta' ja/o bħal Ja Malta, O tfajjel.			✓

Appendiċi Nru 4

Il-Ħila	**LIVELL 1**	**LIVELL 2**	**LIVELL 3**
Is-Smigħ	SBA madwar 50 kelma controlled	madwar 100 kelma madwar 150 kelma	madwar 150 kelma madwar 300 kelma
Il-Qari	controlled	madwar 300 kelma	madwar 400 kelma
Il-qari b'vuċi għolja	10 kelmiet	madwar 50 kelma	madwar 80 kelma
Il-Kitba **Il-Kitba qasira** **Il-Kitba twila**	40-60 kelma	80 kelma 150 kelma	100 kelma 250 kelma

* Ma jitnaqqsux marki jekk il-kandidati jaqbżu in-numru ta' kliem fil-kitba.